

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษานี้ เป็นการศึกษาผลการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ ในโรงเรียนหันคาพิทยาคม อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท ระหว่างปีการศึกษา 2546 – 2548 ซึ่งกลุ่มศึกษาเป็นประชากรทั้งหมดของคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนจำนวน 18 คน เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้แบบสัมภาษณ์คำถามปลายเปิด และข้อมูลเชิงปริมาณใช้แบบสำรวจกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพตามตัวชี้วัดขององค์การอนามัยโลก และใช้แบบสำรวจกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพตามตัวชี้วัดขององค์การอนามัยโลก ในกรณีที่ผู้ให้ข้อมูลไม่สามารถให้ข้อมูลได้อย่างครบถ้วนในแต่ละด้าน รวมทั้งศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาตามประเด็นเนื้อหาโดยได้ผลการศึกษาดังนี้

ส่วนที่ 1 บริบททั่วไปของพื้นที่ศึกษา บริบทของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในพื้นที่ศึกษา

และการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน

- 1.1 บริบททั่วไปของพื้นที่ศึกษา
- 1.2 บริบทของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในพื้นที่ศึกษา
- 1.3 การดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน

ส่วนที่ 2 ผลการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพตามแนวคิดโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพขององค์การอนามัยโลก

- 2.1 การดำเนินกิจกรรมด้านนโยบายสุขภาพของโรงเรียน
- 2.2 การดำเนินกิจกรรมด้านการจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ
- 2.3 การดำเนินกิจกรรมด้านการสร้างสิ่งแวดล้อมทางสังคม
- 2.4 การดำเนินกิจกรรมด้านความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน
- 2.5 การดำเนินกิจกรรมด้านการพัฒนาทักษะส่วนบุคคลด้านสุขภาพ
- 2.6 การดำเนินกิจกรรมด้านการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียน

ส่วนที่ 1 บริบททั่วไปของพื้นที่ศึกษา บริบทของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในพื้นที่ศึกษา และการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน

ข้อมูลบริบททั่วไปของพื้นที่ศึกษา และการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนนั้น ผู้ศึกษาใช้การสัมภาษณ์ และศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง จากการศึกษาให้ผลดังนี้

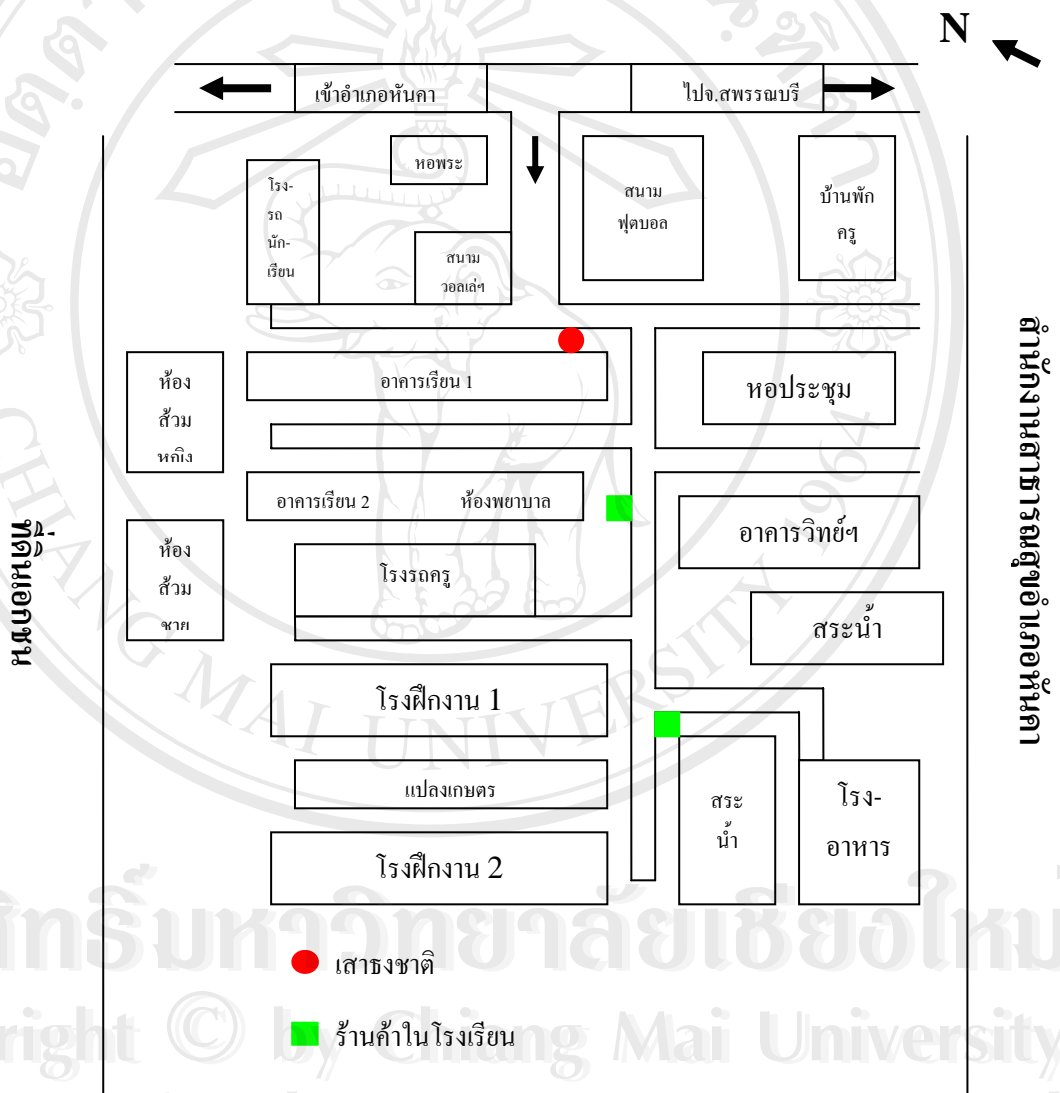
1.1 บริบททั่วไปของพื้นที่ศึกษาโรงเรียนหันคาพิทยาคม

จังหวัดชัยนาทมี 6 อำเภอ และ 2 กิ่งอำเภอ มีโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสิ้น 15 โรงเรียน อำเภอหันคา เป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดชัยนาท มีแม่น้ำน้อยไหลผ่านตัวอำเภอ สามารถเดินทางโดยรถยนต์หรือรถโดยสารประจำทางตามทางหลวงแผ่นดินกรุงเทพฯ- สุพรรณบุรี หมายเลข 340 และแยกเข้าอำเภอหันคาที่สามแยกวังกระชาย ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3039 ประมาณ 15 กิโลเมตร อำเภอหันคามีโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสิ้น 3 โรงเรียน แบ่งเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนประจำอำเภอ คือโรงเรียนหันคาพิทยาคม โรงเรียนหันคาพิทยาคมตั้งอยู่ห่างจากตัวอำเภอไปทางทิศใต้ เป็นระยะทาง 4 กิโลเมตร และห่างจากตัวจังหวัดเป็นระยะทาง 40 กิโลเมตร ไปทางทิศใต้ โรงเรียนหันคาพิทยาคมมีระยะทางห่างจากโรงพยาบาลหันคาเป็นระยะทาง 4 กิโลเมตรทางทิศตะวันออกของโรงพยาบาล อีก 2 โรงเรียนเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เปิดสอนตั้งแต่ ระดับชั้นอนุบาล ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (โรงเรียนหันคาพิทยาคม, 2546)

ภาพ 4.1 โรงเรียนหันคาพิทยาคม

โรงเรียนหันคาพิทยาคม เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ชัยนาท สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่ที่หมู่บ้านหัวทอง หมู่ที่ 1 ต.หันคา อ.หันคา จ.ชัยนาท มีพื้นที่ 44 ไร่ 2 งาน 19 ตารางวา มีอาคารเรียน จำนวน 2 หลัง อาคารเรียนพิเศษ 1 หลัง โรงฝึกงาน จำนวน 2 หลัง หอประชุม จำนวน 1 หลัง บ้านพักครู จำนวน 11 หลัง บ้านพักนักการภารโรง จำนวน 2 หลัง ส้วมนักเรียน ชาย - หญิง จำนวน 31 ที่นั่ง

แหล่งที่มา : จากข้อมูลสารสนเทศโรงเรียนหันคาพิทยาคม ปี 2548

ภาพ 4.2 แผนที่สังเขปของโรงเรียนหันคาพิทยาคม อ.หันคา จ.ชัยนาท

โรงเรียนมีปรัชญาของโรงเรียนว่า “ โรงเรียนให้การศึกษา เพื่อความผาสุกของชีวิตและสังคม ” ซึ่งมีการกำหนด วิสัยทัศน์ (Vision) ที่สอดคล้องกับปรัชญาของโรงเรียน คือ มุ่งมั่นพัฒนาองค์กรให้มีการบริหารจัดการที่ดี มีประสิทธิภาพ จัดบรรยากาศการเรียนรู้อย่างหลากหลายชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมไทย ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนมีสุขภาพดี มีคุณธรรมจริยธรรม และใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีพันธกิจ (Mission) ดังนี้

1. พัฒนาระบบบริหารจัดการขององค์กรให้นำไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ปรับปรุงสภาพแวดล้อม แหล่งการเรียนรู้ บรรยากาศ วัสดุอุปกรณ์ ให้มีความพร้อมในการจัดการศึกษาโดยชุมชนมีส่วนร่วม
3. ส่งเสริมและพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
4. จัดกิจกรรมอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้

ปัจจุบันโรงเรียนเปิดสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่บริการ 15 โรงเรียน มีนักเรียน จำนวน 1,356 คน มีครู 54 คน มีนักการภารโรง 4 คน พนักงานขับรถยนต์ 1 คน ยาม 1 คน อัตราครู : นักเรียน เท่ากับ 1 : 26

ตาราง 4.1 แสดงจำนวนนักเรียนโรงเรียนห้วยคตพิทยาคมปีการศึกษา 2546 – 2548

ปีการศึกษา	ชาย	หญิง	รวม
ปี 2546	625	552	1,177
ปี 2547	574	711	1,285
ปี 2548	627	729	1,356

แหล่งที่มา : จากข้อมูลสารสนเทศโรงเรียนห้วยคตพิทยาคม ปี 2548

จากตาราง 4.1 พบว่าโรงเรียนมีนักเรียนเข้ารับการศึกษามากขึ้นทุกปี กล่าวคือ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2546, 2547 และ 2548 มีนักเรียนเข้ารับการศึกษ จำนวน 1,177 คน, 1,285 คน และ 1,356 คน ตามลำดับ

1.2 บริบทของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในพื้นที่ศึกษา

สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน จากการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม พบว่าโรงเรียนมีพื้นที่โล่ง และมีอากาศถ่ายเทสะดวก พื้นที่ใกล้โรงเรียนไม่พบว่ามีสิ่งที่เป็นอันตรายกับสุขภาพครู และนักเรียน เช่น โรงงานอุตสาหกรรม ประกอบกับโรงเรียนมีอาคารเรียนจำนวนน้อยไม่ซับซ้อน จึงทำให้มีบริเวณพื้นที่สำหรับปลูกต้นไม้อยู่เป็นจำนวนมาก ต้นไม้ส่วนใหญ่ที่โรงเรียนปลูกจะเป็นจำพวกไม้ที่ให้ความร่มรื่น และสวยงามแก่ผู้พบเห็น ซึ่งจะพบได้ตามบริเวณทางเข้าโรงเรียน ข้างสนามกีฬา ทางเดิน บริเวณระหว่างอาคารเรียน และบริเวณรอบสระน้ำ ซึ่งการดูแลรักษาต้นไม้เหล่านี้จะทำโดยอาศัยความร่วมมือระหว่างครู และนักเรียนในช่วงโมกกิจกรรม และหลังเลิกเรียน ทำให้ต้นไม้ในโรงเรียนมีความสวยงาม และบริเวณใต้ต้นไม้โรงเรียนจัดให้มีเก้าอี้ม้าหินอ่อน และซุ้มนั่ง ให้ครู และนักเรียนได้ใช้เป็นที่พักผ่อนเวลาพักกลางวัน และพักร้อนในเวลาทำกิจกรรมกลางแจ้ง พบว่าในเวลากลางวัน และเวลาพักระหว่างคาบเรียนมีนักเรียนมานั่งพักผ่อนบริเวณนี้ ส่วนบริเวณรอบๆ โรงเรียนมีความสะอาด ไม่มีเศษขยะให้พบเห็น เพราะมีการจัดตั้งถังขยะประจำอยู่ทุกอาคาร และบริเวณทางเดิน

ภาพ 4.3 สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน

นอกจากนี้ในเวลาหลังจากเข้าแถว

เคารพธงชาติในตอนเช้า ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้บำเพ็ญตน โดยการเก็บขยะบริเวณสนามและสวนหย่อมในบริเวณที่นักเรียนเดินกลับชั้นเรียน บริเวณอาคารเรียนได้รับการตกแต่งให้สะอาด และสวยงามด้วยกระถางไม้ดอกตามหน้าห้องเรียน นักเรียนทุกคนมีให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ในด้านการสาธารณสุขปกศ โรงเรียนมีบริการน้ำดื่มด้วยตู้น้ำ ที่ติดตั้งเครื่องกรองน้ำก่อนที่จะให้นักเรียนดื่ม ซึ่งน้ำที่ใช้เป็นน้ำประปาที่ส่งมาจากประปาเทศบาลตำบลหันคา ตู้น้ำดื่มนี้ติดตั้งบริเวณอาคารเรียน และโรงอาหาร สำหรับอาคารเรียน โรงฝึกงาน หอประชุม และโรงอาหาร มีสภาพที่มั่นคงแข็งแรง มีการระบายอากาศที่ดี และมีแสงสว่างเพียงพอสำหรับการมองเห็น ถนน

ในโรงเรียนเป็นถนนคอกกรีตที่มีช่องทางจราจรช่องทางเดียว และไม่อนุญาตให้มีการขับซิ่งของนักเรียนภายในโรงเรียน ทางเข้า ออกโรงเรียนมีประตูทางเข้าออกทางเดียว นอกจากนี้โรงเรียนยังมีสนามกีฬาที่อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี เช่น สนามฟุตบอล สนามวอลเลย์บอล เป็นต้น

ภาพ 4.4 กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์

ภาพ 4.5 สภาพถนนภายในโรงเรียน

สภาพสังคมภายในโรงเรียน จากการสังเกตแบบมีไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์คณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพโรงเรียนที่เป็นครู และนักเรียนในโรงเรียน พบว่าโรงเรียนมีหอพระอยู่หน้าโรงเรียน และเป็นທີ່เคารพ สักการะ แก่ครู และนักเรียนในโรงเรียน กล่าวคือขณะที่ครู และนักเรียนจะเข้า หรือออกจากโรงเรียนเมื่อผ่านหน้าหอพระจะมีการแสดงการเคารพด้วยการไหว้ การให้ความเคารพกันให้โรงเรียน เมื่อนักเรียนพบครูจะมีการแสดงความเคารพด้วยการไหว้หรือโค้งคำนับ เป็นการแสดงให้เห็นถึงการเคารพผู้อาวุโส :

“เราปลูกฝังให้นักเรียนเมื่อพบครูให้กล่าวคำ สวัสดี และทำความเคารพ เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกัน” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3)

เนื่องจากโรงเรียนหัตถาพิทยาคมเป็นโรงเรียนประจำอำเภอ ทำให้ครู และนักเรียนมีความสัมพันธ์กันเปรียบเสมือนเครือญาติ ตามสภาพความเป็นอยู่ของชาวชนบท การอบรมให้การสั่งสอนของครู ที่กระทำต่อนักเรียนจึงยึดหลักเมตตาที่เปรียบได้กับคนในครอบครัว นอกจากนี้ ยังพบว่า โรงเรียนได้มีการจัดกิจกรรมที่เป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นระหว่างนักเรียนกับครู คือ พิธีการไหว้ครู ที่จะมีการกระทำขึ้นในภาคเรียนแรกช่วงเวลาเดือน พฤษภาคมของทุกปี เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ระลึกถึงพระคุณของครู กล่าวคือพิธีไหว้ครูเป็น

การสร้างความสัมพันธ์อันดีที่ถือเป็นโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความเคารพต่อครูผู้สอน
เปรียบเสมือนการฝากฝังตนให้เป็นลูกศิษย์

กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น พบว่า กิจกรรมส่วนใหญ่ที่จัดขึ้นเป็นการดำเนินงานโดยมีครู เป็นผู้คอยชี้แนะนักเรียน อาทิ การฝึกทักษะการเลือกซื้ออาหารในโครงการคุ้มครองผู้บริโภค (อย. น้อย) เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้นักเรียนสามารถพิจารณาเลือกอาหาร น้ำดื่ม และเวชภัณฑ์ยา ถึงวันผลิต วันหมดอายุ เบียง อย. และส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์นั้น และสามารถเลือกผลิตภัณฑ์ดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง ตลอดจนตัวอย่างของโฆษณาที่สามารถพบเห็นได้ตามสื่อต่างๆ โดยมีเจ้าหน้าที่จากสาธารณสุขมาให้คำแนะนำ และสอนการเลือกซื้อโดยพิจารณาจากข้อกำหนด สลับกับครูในโรงเรียนที่ผ่านการอบรมในเรื่องนี้มาแล้ว นักเรียนที่เข้าร่วมการอบรมให้ความสนใจซักถามถึงข้อสงสัยกับเจ้าหน้าที่กันอย่างกระตือรือร้น และนักเรียนสามารถแสดงออกให้เห็นว่าสามารถใช้ทักษะที่ได้รับไปใช้ในการเลือกผลิตภัณฑ์ให้กับตนเองได้อย่างถูกต้องเป็นจำนวนมาก กิจกรรมที่โรงเรียนเข้าร่วมกับชุมชนที่ผู้ศึกษาได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมนั้น เป็นงานขบวนแห่เทียนจำนำพรรษา เป็นประเพณีที่ทางอำเภอหันคาได้จัดขึ้นเพื่อเป็นการให้ประชาชนในอำเภอได้ร่วมกันอนุรักษ์ประเพณีไทยไว้ มีหน่วยงานภาครัฐ เอกชน กลุ่มพ่อค้า และชาวบ้านเข้าร่วมงานกันอย่างพร้อมเพียง และโรงเรียนได้จัดขบวนเทียนจำนำพรรษาเข้าร่วมเป็นประจำทุกปี โดยที่ให้นักเรียน และครูร่วมกันตกแต่งลำเทียน และริ้วขบวนกันอย่างสวยงาม เป็นการบ่งบอกถึงความสามัคคี และความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียน และโรงเรียนกับชุมชน ในการร่วมขบวนครั้งนี้ทำให้เห็นว่าเมื่อมีการจัดกิจกรรมขึ้นทุกส่วนภาคจะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ภาพ 4.6 การฝึกทักษะด้านสุขภาพ
ในโครงการชมรมคุ้มครองผู้บริโภค

ภาพ 4.7 การเข้าร่วมขบวน
แห่เทียนจำนำพรรษาที่ชุมชนจัดขึ้น

ความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จากการสัมภาษณ์ พบว่าโรงเรียน หันคาพิทยาคมมีที่ปรึกษาทางส่งเสริมสุขภาพเป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจากโรงพยาบาลหันคา และ มีองค์ประกอบคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพส่วนหนึ่งเป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่มีความเชี่ยวชาญ กับงานส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน ดังนั้นการจัดทำโครงการและการจัดกิจกรรมต่างๆ จึงได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุนการดำเนินงานเป็นอย่างดี โดยความสัมพันธ์นั้นเป็นไปในลักษณะ คล้ายการบังคับบัญชาที่ประสานงาน กล่าวคือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขไม่มีอำนาจที่จะสั่งการให้ นักเรียน ครู และชุมชนปฏิบัติตามคำสั่งโดยตรง แต่จะให้ข้อเสนอแนะ และชี้แนะให้เกิดผล ตามนโยบาย หรือกิจกรรมที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดให้โรงเรียนได้ปฏิบัติตาม :

“มีปัญหาในการทำงานเกี่ยวกับสุขภาพในโรงเรียนที่ก็จะปรึกษากับน้องกรรมการที่เป็น หมอมาจากโรงพยาบาลหรือไม่ บ้างที่ก็ไปหาที่โรงพยาบาลเลย...ถ้ามีโครงการที่เกี่ยวกับ นักเรียนน้องเค้าก็จะมาบอกที่...” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2)

หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับ โรงเรียน จากการศึกษาเอกสารงาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ พบว่า โรงเรียนหันคาพิทยาคม มีหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องให้การ สนับสนุน และร่วมมือให้กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นในรูปแบบทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ มีรายละเอียด ดังนี้

หน่วยงานและองค์กรที่เป็นทางการ

- 1.) หน่วยงานสาธารณสุขในจังหวัดชัยนาท เป็นหน่วยงานที่สนับสนุน ทางด้านวิชาการ และบริการทางสุขภาพ ตลอดจนเป็นที่ปรึกษาในด้านสุขภาพด้วย
- 2.) หน่วยงานการศึกษาในจังหวัดชัยนาท เป็นหน่วยงานที่สนับสนุน ทางด้านงบประมาณ และด้านวิชาการ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกด้านความรู้ ความสามารถทางวิชาการ โดยการแข่งขันความรู้ทางวิชาการในสาระวิชาต่างๆ
- 3.) เทศบาลตำบลหันคา เป็นหน่วยงานที่สนับสนุนด้านงบประมาณ และ สาธารณูปโภคด้านต่างๆ

หน่วยงานและองค์กรที่ไม่เป็นทางการ

- 1.) กลุ่มนักรบเมืองท้องถิ่นที่เข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องกับโรงเรียน ให้การ สนับสนุนกิจกรรมชุมชน เช่น การให้งบประมาณช่วยเหลือ การบริจาคเงิน การอำนวยความสะดวก ในการจัดกิจกรรม การให้ยืมอุปกรณ์ และสถานที่จัดกิจกรรม

2.) กลุ่มพ่อค้าแม่ค้าในตลาดหันคา เป็นกลุ่มบุคคลที่ทำอาชีพค้าขายอยู่ในอำเภอหันคาได้รวมตัวกันเพื่อร่วมทำกิจกรรมรณรงค์ทางสุขภาพและให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ

3.) กลุ่มผู้ปกครองนักเรียน เป็นกลุ่มบุคคลที่มีบุตร หลานเรียนอยู่ในโรงเรียน ได้รวมตัวกันเพื่อการให้การสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน เช่น ด้านงบประมาณช่วยเหลือ การร่วมจัดสถานที่ในโรงเรียนกรณีมีการจัดกิจกรรม

1.3 การดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน

โรงเรียนหันคาพิทยาคม เดิมก่อนรับนโยบายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ มีการทำงานด้านสุขภาพ ที่ให้บริการสุขภาพกับนักเรียน ครู และบุคคลในโรงเรียน โดยกำหนดไว้ในงานอนามัยโรงเรียน ที่มีกิจกรรมให้นักเรียน และครู ได้กระทำเพื่อการส่งเสริมสุขภาพ เช่น การออกกำลังกาย มีห้องพยาบาลที่ให้การรักษายาบาลแก่นักเรียน ครู และบุคคลในโรงเรียน เมื่อเกิดการเจ็บป่วย แต่ยังไม่มีการกำหนดอย่างชัดเจนในระดับนโยบาย และกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนดำเนินการอยู่มีผู้รับผิดชอบ คือ ครูอนามัยที่ได้รับการฝึกอบรมด้านการดูแลและการปฐมพยาบาลเบื้องต้นเท่านั้นยังมีได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการด้านนี้เพื่อร่วมดำเนินการ :

“เดิมเรามีการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนอยู่แล้ว เป็นกิจกรรมที่เราทำกันผ่านงานอนามัยโรงเรียน และมีครูอนามัยประจำห้องพยาบาลให้การดูแลสุขภาพนักเรียน”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1)

ผู้อำนวยการโรงเรียนหันคาพิทยาคม เข้ารับนโยบายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพพร้อมครูอนามัยในปี 2545 ซึ่งนโยบายนี้เป็นความร่วมมือระหว่าง กระทรวงสาธารณสุขกับกระทรวงศึกษาธิการ เป็นการดำเนินกิจกรรม เพื่อให้สุขภาพนักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนในโรงเรียนรวมทั้งสมาชิกในชุมชนได้รับความรู้ ปลูกฝังทัศนคติ และสร้างเสริมทักษะที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้อง เพราะการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพเป็นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันเกี่ยวกับสุขภาพสำหรับนักเรียน ผู้ปกครอง ครู บุคลากรในโรงเรียน องค์กรท้องถิ่นและชุมชน โรงเรียนได้เริ่มดำเนินการส่งเสริมสุขภาพในปีการศึกษา 2545 อย่างมีแบบแผน และจัดการะงานให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น :

“เรารับนโยบายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพปี 2545 ท่านผอ.โรงเรียนไปรับมาที่กรุงเทพฯ พร้อมครูอนามัย...ที่กรุงเทพฯ ที่ได้รับคำสั่งจากผอ.อีกที่หนึ่ง” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2)

เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีความถูกต้องจึงมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพขึ้นในปีการศึกษา 2546 เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมในแต่ละองค์ประกอบบรรลุตัวชี้วัดได้ตามเกณฑ์ขององค์การอนามัยโลก ซึ่งใช้การประชุมหัวหน้ากลุ่มสาระวิชา และหัวหน้างานต่าง ๆ ในโรงเรียน ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการ จากนั้นมีการดำเนินการประชุมคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน เพื่อร่วมพิจารณากำหนดเป้าหมาย และวางแผนการทำงาน

ในปีการศึกษา 2546 โรงเรียนห้วยคาพิทยาคมได้ส่งโรงเรียนเข้ารับการรับรองเพื่อเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในระดับจังหวัดร่วมกับโรงเรียนมัธยมศึกษาอื่นๆ ในจังหวัด การเข้ารับการรับรองโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพครั้งนี้ โรงเรียนได้รับการรับรองโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในระดับเหรียญเงินร่วมกับโรงเรียนอื่นๆ ซึ่งในการรับการรับรองโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพครั้งนี้มีข้อแก้ไขที่คณะกรรมการให้คำแนะนำเพื่อกลับมาดำเนินการแก้ไขปรับปรุงใหม่ อาทิ การพัฒนาหลักสูตรที่ยึดหลักให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หลังจากนั้นคณะกรรมการมีการร่วมประชุมร่วมกันเพื่อปรับปรุงและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยการพิจารณาถึงความเป็นไปได้จริงของกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน มีการศึกษาจากโรงเรียนประถมศึกษาที่ผ่านการรับรองโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในระดับเหรียญทอง เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขปัญหาของโรงเรียน และทำการประเมินเป็นระยะๆ โดยคณะกรรมการของโรงเรียนเอง ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนได้เข้ารับการรับรองโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในระดับมัธยมศึกษา และได้รับการรับรองโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเหรียญทองเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งแรกในระดับจังหวัด :

“กิจกรรมตอนแรกเราก็ยังทำกันไม่ครบตามตัวชี้วัด ตกบ้าง หล่นบ้าง พี่ก็ขอผู้อำนวยการไปดูงานตามโรงเรียนต่างๆ” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2)

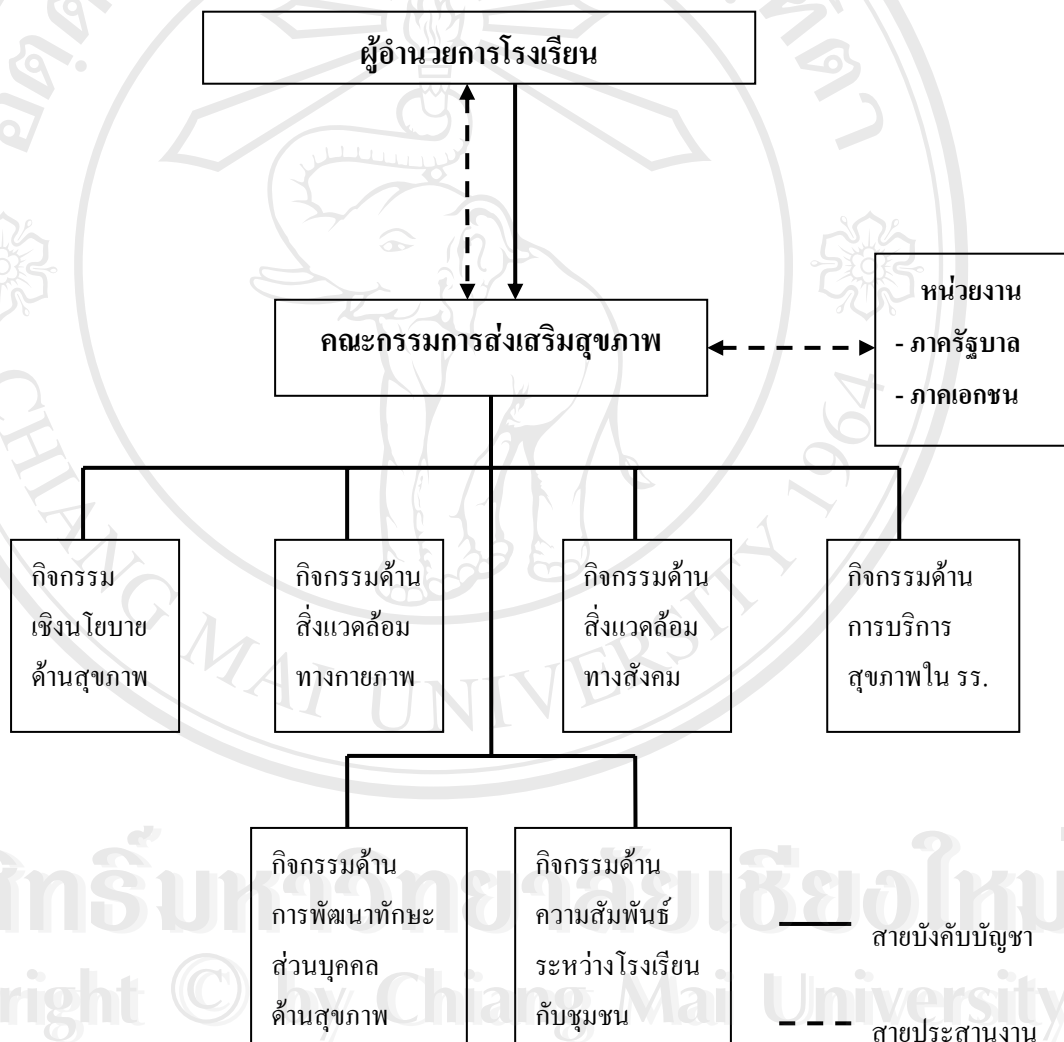
“...แต่ละงานก็มาคิดว่ากิจกรรมใดมี และกิจกรรมใดขาดก็ต้องมาปรับ และทำการประเมินเป็นระยะ โดยคณะกรรมการของโรงเรียนเอง จนโรงเรียนผ่านในระดับเหรียญทองในปี 2547...” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1)

1.3.1 ลักษณะของคณะกรรมการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

1.) โครงสร้างโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

โรงเรียนห้วยคาพิทยาคม มีการกำหนดโครงสร้างงานที่แน่นอน และมีการมอบหมายหน้าที่ในการดำเนินงานให้แก่คณะกรรมการ เพื่อให้งานสามารถดำเนินไปได้

ชัดเจน และสามารถตรวจสอบได้ ผู้อำนวยการโรงเรียน จึงดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพโรงเรียน ซึ่งมีหัวหน้าฝ่ายวิชาการเป็นประธาน และคณะกรรมการมาจากสมาชิกที่อยู่ในโรงเรียนและในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ เนื่องจากภาระงานในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพประกอบด้วยกิจกรรมที่ต้องดำเนินการอยู่ในโรงเรียนและในชุมชน พร้อมกับประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเพื่อให้งานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพลักษณะการบริหารจัดการงานส่งเสริมสุขภาพ ดังแสดงในภาพ 4.8

ภาพ 4.8 แสดงโครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนห้วยคตพิทยาคม

2.) คณะกรรมการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

คณะกรรมการประกอบด้วย ครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และผู้แทนชุมชน ซึ่งการคัดเลือกคณะกรรมการนั้น ครุมาจากการประชุม คณะครูประจำเดือนของโรงเรียน ส่วนนักเรียนคัดเลือกจากนักเรียนที่มีความสนใจในเรื่องสุขภาพ และมีผลการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ดี และเป็นนักเรียนที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมด้านสุขภาพที่ทางโรงเรียน เคยจัดขึ้น ในส่วนผู้ปกครองนักเรียนคัดเลือกจากผู้ que ใจใส่สุขภาพตนเองและมีเวลาให้กับงานที่ ทางโรงเรียนจัดขึ้นซึ่งพิจารณาความสนใจและมีเวลาเอาใจใส่สุขภาพจากการเข้าร่วมกิจกรรม การ ออกกำลังกายที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นหลังเวลาเรียน ในส่วนเจ้าหน้าที่สาธารณสุขนั้นเนื่องจาก โครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเป็น โครงการร่วมระหว่างกระทรวงสาธารณสุขและ กระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้นคณะกรรมการจากส่วนนี้จึงเป็นเจ้าหน้าที่จากฝ่ายส่งเสริมสุขภาพที่ ประจำโรงพยาบาลหันคา นอกจากนี้โรงเรียนยังเชิญผู้แทนจากองค์กรธุรกิจในชุมชน และผู้แทน ชุมชน ของอำเภอหันคามมาเป็นคณะกรรมการด้วย :

“คณะกรรมการมีมาจากครู นักเรียน ผู้ปกครอง และตัวแทนจากชุมชนด้วย เลือกรมาจาก ผู้ที่สนใจในเรื่องสุขภาพของตนเอง” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2)

“...ครู...มาเชิญที่เข้ามาทำงานด้านสุขภาพของโรงเรียน...พี่ก็ว่ามันดีนะ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 15)

โดยคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพโรงเรียนได้แบ่งตำแหน่งต่างๆ ในการดำเนินงานดังนี้

1. ประธานกรรมการ มีหน้าที่รับผิดชอบในการติดต่อประสานงานระหว่างความ ต้องการของนักเรียน ครู และชุมชน ตลอดจนหน่วยงานอื่นนอกโรงเรียน ในฐานะตัวแทนของ โรงเรียนในด้านสุขภาพ จึงมีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรม และนอกจากนี้ยัง ทำหน้าที่เป็นตัวแทนชมรมในการเข้าร่วมอบรม สัมมนา และประชุมในโอกาสต่างๆ กับหน่วยงาน หรือโรงเรียนอื่นๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน

2. เลขานุการ ทำหน้าที่ประสานงานภายในคณะกรรมการ แจ้งวาระการประชุม พร้อมบันทึกการประชุมและติดตามกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนในทุกด้าน รวมทั้งจัดเก็บ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน

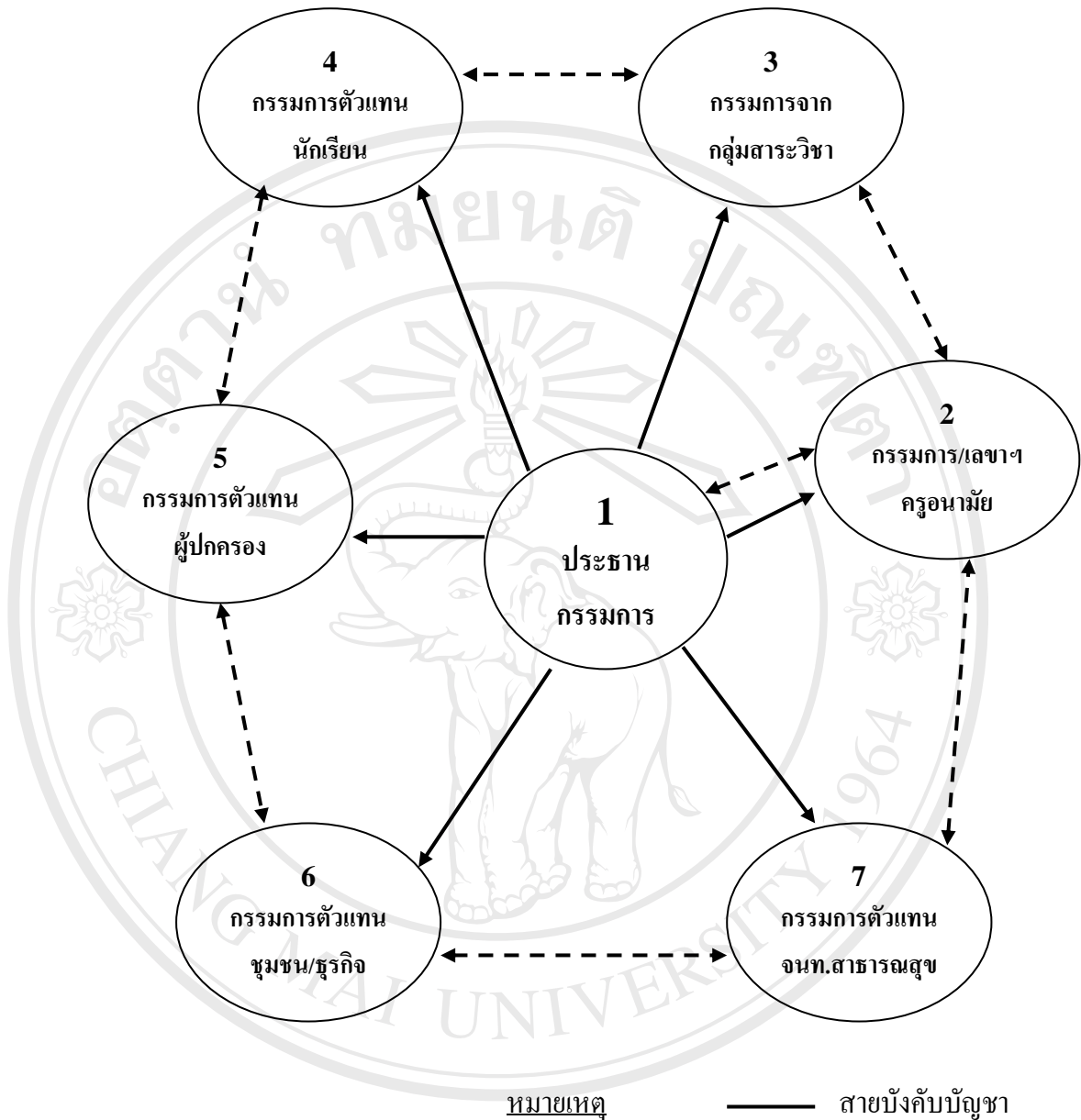
3. กรรมการผู้แทนครู ครูแต่ละคนมีหน้าที่รับผิดชอบกิจกรรม ตามตัวชี้วัด กิจกรรมรายด้านที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระวิชาที่ตนเองประจำอยู่ และงานที่ได้รับมอบหมายจาก ประชานกรรมการ

4. กรรมการผู้แทนจากนักเรียน มีหน้าที่รับผิดชอบกิจกรรมหลักด้านการสร้าง สิ่งแวดล้อมทางสังคม และร่วมดำเนินกิจกรรมกับคณะกรรมการคนอื่นในต่างๆ และงานที่ได้รับ มอบหมายจากประชานกรรมการ

5. กรรมการผู้แทนจากผู้ปกครองนักเรียน มีหน้าที่รับผิดชอบกิจกรรมหลักด้าน ด้านความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน และร่วมดำเนินกิจกรรมคนอื่นในต่างๆ และงานที่ได้รับ มอบหมายจากประชานกรรมการ

6. กรรมการผู้แทนจากชุมชน มีหน้าที่รับผิดชอบกิจกรรมหลัก ด้านความสัมพันธ์ ของโรงเรียนกับชุมชน และร่วมดำเนินกิจกรรมคนอื่นในต่างๆ และงานที่ได้รับมอบหมายจาก ประชานกรรมการ

7. กรรมการจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข มีหน้าที่รับผิดชอบกิจกรรมหลักด้านการ พัฒนาทักษะส่วนบุคคลด้านสุขภาพ และด้านการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียน และร่วมดำเนิน กิจกรรมคนอื่นในต่างๆ และงานที่ได้รับมอบหมายจากประชานกรรมการ
ซึ่งโครงสร้างการของคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน สามารถแสดงดังในภาพ 4.9

ภาพ 4.9 แสดงลักษณะโครงสร้างคณะกรรมการส่งเสริมคุณภาพในโรงเรียน

หลังจากที่ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานส่งเสริมคุณภาพในโรงเรียนอย่างเป็นทางการ ดังนั้น คณะกรรมการจึงทำการประชุมกำหนดนโยบายด้านคุณภาพของโรงเรียนให้ชัดเจน และสอดคล้องกับแนวคิดโรงเรียนส่งเสริมขององค์การอนามัยโลก รวมทั้งได้กำหนดกิจกรรมทั้ง 6 ด้าน ให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพขององค์การอนามัยโลก โดยมีโครงสร้าง

ของนโยบายด้านสุขภาพในโรงเรียนหัตถาพิทยาคม ที่กำหนดใช้ในปีการศึกษา 2546 ถึงปัจจุบัน ดังนี้

1. การบริการอนามัยโรงเรียนและป้องกันอุบัติเหตุ เพื่อให้นักเรียน ครู บุคลากรในโรงเรียน และชุมชนที่เกี่ยวข้องมีสุขภาพและสภาวะความเป็นอยู่ที่ดี
2. การสุขภาพโภชนาการและการคุ้มครองผู้บริโภค เพื่อให้นักเรียนมีสุขภาพช่องปากที่ดี และปลอดจากการขาดสารอาหาร มีการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลที่ถูกต้องเหมาะสม
3. การจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และสังคมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดี เพื่อจัดให้โรงเรียนมีบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดี ส่งเสริมให้นักเรียนมีสุขภาพกายแข็งแรงสมบูรณ์และสุขภาพจิตที่ดี ปลอดจากสารเสพติดและสื่อลามก
4. ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน
5. การป้องกันและคุ้มครองโรคที่สามารถป้องกันได้ เช่น โรคเอดส์ ไข้เลือดออก

จากการกำหนดนโยบายดังกล่าว เพื่อให้เกิดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพทั้ง 6 ด้าน ผู้ศึกษาได้ใช้แบบสำรวจกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนตามตัวชี้วัดขององค์การอนามัยโลก ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนทั้ง 6 ด้าน ประกอบการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพในกรณีที่คณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนให้ข้อมูลไม่ครบทุกด้าน ผลการสำรวจ พบว่า คณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนทราบว่ามีการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนไม่ครบทุกตัวชี้วัด โดยมีรายละเอียดแสดงในตาราง 4.2

ตาราง 4.2 แสดงร้อยละของจำนวนคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพในการทราบถึงกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพตามตัวชี้วัดขององค์การอนามัยโลกในโรงเรียนหันคาพิทยาคมระหว่างปีการศึกษา 2546 ถึงปีการศึกษา 2548

กิจกรรม	2546		2547		2548	
	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี
	กิจกรรม	กิจกรรม	กิจกรรม	กิจกรรม	กิจกรรม	กิจกรรม
1. ด้านนโยบาย สุขภาพ	86.84	14.16	94.74	6.26	84.21	16.79
2. ด้านสิ่งแวดล้อม ทางกายภาพ	86.36	14.64	86.36	14.64	81.81	19.19
3. ด้านสิ่งแวดล้อม ทางสังคม	100	0	100	0	100	0
4. ด้านความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชน	100	0	100	0	100	0
5. ด้านการพัฒนา ทักษะส่วนบุคคลด้าน สุขภาพ	100	0	100	0	100	0
6. ด้านบริการสุขภาพ ในโรงเรียน	100	0	100	0	100	0

จากตาราง พบว่า คณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนทราบว่า มีกิจกรรมด้านนโยบายสุขภาพครบทุกกิจกรรมตามตัวชี้วัดในปีการศึกษา 2546, 2547 และ 2548 ร้อยละ 86.84, 94.74 และ 84.21 ตามลำดับ และกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนทราบว่า มีกิจกรรมครบทุกกิจกรรมตามตัวชี้วัด ร้อยละ 86.36, 86.36 และ 81.81 ในปีดังกล่าวข้างต้น ส่วนด้านอื่นคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนทราบครบทุกตัวชี้วัด คิดเป็นร้อยละ 100

ส่วนที่ 2 ผลการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพตามแนวคิดโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ขององค์การอนามัยโลก

การศึกษาผลการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนหันคาพิทยาคมครั้งนี้ ใช้เกณฑ์ชี้วัดตามแนวคิดโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพขององค์การอนามัยโลก โดยแบ่งการศึกษาเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านนโยบายสุขภาพของโรงเรียน ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ด้านการสร้างสิ่งแวดล้อมทางสังคม ด้านความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน ด้านการพัฒนาทักษะส่วนบุคคล ด้านสุขภาพ และด้านการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียน โดยการสัมภาษณ์คณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนหันคาพิทยาคม และใช้แบบสำรวจกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนตามตัวชี้วัดขององค์การอนามัยโลกร่วมในการสัมภาษณ์ กรณีที่ผู้ให้ข้อมูลไม่สามารถให้ข้อมูลครบทุกตัวชี้วัดในแต่ละด้าน แต่มีผู้ให้ข้อมูลครบทุกตัวชี้วัดของกิจกรรมทุกด้านจำนวน 5 คน ผลการศึกษาตามกิจกรรมทั้ง 6 ด้าน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์คณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากการใช้แบบสำรวจกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพตามตัวชี้วัดขององค์การอนามัยโลก ซึ่งแสดงรายละเอียดของผลการศึกษา ดังนี้

2.1 การดำเนินงานกิจกรรมด้านนโยบายสุขภาพของโรงเรียน

ปีการศึกษา 2546 ผู้อำนวยการโรงเรียนให้ความสำคัญของสุขภาพอนามัยของนักเรียน และมีแนวคิดให้สุขภาพและการศึกษาสามารถดำเนินการไปด้วยกัน จึงจัดการประชุมคณะกรรมการบริหารโรงเรียน คณะครูซึ่งเป็นหัวหน้างาน หัวหน้ากลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ เพื่อเสนอแนวคิดโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ การกำหนดนโยบายสุขภาพของโรงเรียนได้เริ่มจากการพิจารณา กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพในโรงเรียน และตรงตามปัญหาสุขภาพของนักเรียน และชุมชน โดยยึดให้มีความสอดคล้องตามตัวชี้วัดขององค์การอนามัยโลก เช่น กิจกรรมการจัดหาอาหารที่สะอาดและมีประโยชน์มาขายในโรงอาหาร การป้องกันอุบัติเหตุและการให้บริการสุขภาพแก่นักเรียน ครู และบุคคลในโรงเรียน และมากำหนดเป็นนโยบายด้านสุขภาพ ซึ่งนโยบายใดที่โรงเรียนยังมิได้ดำเนินการจัดไว้ จะทำการกำหนดนโยบายพร้อมกิจกรรมให้ครบตามเกณฑ์ตัวชี้วัดตามองค์ประกอบ การกำหนดนโยบายในปีนี้เป็นกำหนดเพื่อให้ครบตามเกณฑ์ตัวชี้วัด มีบางกิจกรรมโรงเรียนไม่สามารถดำเนินการได้ก็ตาม เช่น นโยบายกำหนดให้โรงเรียนเป็นเขตปลอดบุหรี่ :

“มีการประชุมหัวหน้ากลุ่มสาระวิชา เพื่อชี้แจงเกี่ยวกับรายละเอียดของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ จากนั้นก็มีการร่วมกันกำหนดนโยบายด้าน สุขภาพให้สอดคล้องกับตัวชีวิต และ กำหนดไว้ในแผนโรงเรียน” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2)

“ส่วนมากนโยบายสุขภาพเดิมเรามีการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนอยู่แล้ว เป็นกิจกรรมที่เรา ทำกันผ่านงานอนามัยโรงเรียน ตอนปี 2545 ที่รับนโยบายเราจัดงานที่เราทำอยู่มา กำหนดให้เป็นนโยบาย แยกไปตามตัวชีวิตในแต่ละองค์ประกอบ” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1)

“การสูบบุหรี่ตอนแรกๆ ก็มีบ้างเด็กนักเรียนไปแอบสูบกันตามห้องน้ำแต่ก็เป็น จำนวนน้อย” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1)

ปีการศึกษา 2547 นโยบายด้านสุขภาพของโรงเรียนมีการปรับปรุงให้เหมาะสม กับสภาพสิ่งแวดล้อมทั้งทางกายภาพและสังคมของโรงเรียน โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้และ สามารถดำเนินกิจกรรมนั้นได้จริง มีการกำหนดนโยบายสุขภาพอย่างชัดเจนไว้ในแผน 5 ปีของ โรงเรียน โรงเรียนมีระเบียบเกี่ยวกับร้านค้าในโรงเรียนเกี่ยวกับอาหารคือ กำหนดให้ร้านค้าที่ขาย ในโรงเรียนต้องใช้วัตถุดิบที่มาจากท้องถิ่น และต้องปฏิบัติตัวให้ถูกสุขลักษณะ สำหรับกิจกรรม การฝึกซ้อมนักเรียนอพยพสำหรับเหตุไฟไหม้ ที่กำหนดไว้ในนโยบายความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ นั้น โรงเรียนยังมีได้ดำเนินการเนื่องจากโรงเรียนเป็นที่โล่งแจ้งและมีอาคารเรียนไม่ซับซ้อน :

“เราให้แม่ค้าขายข้าวในโรงอาหารรับผักจากนักเรียนไปประกอบอาหาร เป็นการสร้าง รายได้ให้นักเรียน และแน่ใจได้ว่าอาหารปลอดภัย” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4)

“แผนอพยพจากเหตุการณ์ต่างๆ เรามีนะ...แต่ไม่เคยซ้อม...อย่างไฟไหม้โรงเรียนก็มี ก็ ไม่ได้ทำ แต่เรามีถึงดับเพลิงไว้ทุกอาคาร และมีการฝึกดับเพลิงโดยเชิญเจ้าหน้าที่ดับเพลิง มาสาธิตให้นักเรียนดู และโรงเรียนเรายังเป็นที่โล่งแจ้ง มีอาคารเรียนน้อยไม่ซับซ้อนมาก นัก...” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7)

ปีการศึกษา 2548 นโยบายด้านสุขภาพของโรงเรียนมีการดำเนินกิจกรรมตาม แนวทางที่ดำเนินการมาจากรายปี 2547 แต่มีการเพิ่มกิจกรรมในด้านนโยบายเรื่องบุหรี่ยี่ คือการ กำหนดให้โรงเรียนเป็นเขตปลอดบุหรี่ยี่ และห้ามดื่มสุราและเสพยาเสพติดทุกชนิดในโรงเรียน มี

การยกเลิกนโยบายด้านการควบคุมป้องกันโรคหนองพยาธิ และการป้องกันอันตรายจากแสงแดด เนื่องจาก 2 ปีที่ผ่านมายังไม่มีการตรวจพบโรคที่มีสาเหตุมาจากหนองพยาธิและแสงแดดในพื้นที่ของโรงเรียนและรอบๆ โรงเรียน :

“มีการยกเลิกนโยบายเกี่ยวกับพยาธิและแสงแดด เพราะที่ผ่านมาไม่พบเด็ก นักเรียนป่วยจากสาเหตุนี้ แต่เราก็เฝ้าระวังตลอดจากการให้ครูดูแลเด็กที่มีความเสี่ยง”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 13)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์และแบบสำรวจกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนตามตัวชี้วัดขององค์การอนามัยโลกจากคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน พบว่า การดำเนินกิจกรรมด้านนโยบายสุขภาพในโรงเรียน ระหว่างปีการศึกษา 2546 – 2548 โรงเรียนมีการกำหนดนโยบายและกิจกรรมด้านสุขภาพที่ให้ความสำคัญสอดคล้อง และเหมาะสมกับสภาพปัญหาด้านสุขภาพของโรงเรียน และชุมชน มีการปรับปรุงนโยบาย และกิจกรรมต่างๆ ให้โรงเรียน และชุมชนปฏิบัติได้จริง ซึ่งจากแบบสำรวจกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนตามตัวชี้วัดขององค์การอนามัยโลก แสดงให้เห็นว่า ในปีการศึกษา 2546 โรงเรียนมีนโยบาย และกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ ร้อยละ 85.00 ปีการศึกษา 2547 ร้อยละ 85.00 และปีการศึกษา 2548 ร้อยละ 75.00 (ภาคผนวก ฉ, หน้า 119) ซึ่งทำให้ทราบว่าในการกำหนดนโยบายและกิจกรรมของโรงเรียนให้ความสำคัญด้านสุขภาพที่พิจารณาจากปัญหาสุขภาพที่โรงเรียนมีอยู่ และโรงเรียนสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างแท้จริง

2.2 การดำเนินกิจกรรมด้านการจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

สิ่งแวดล้อมในบริเวณโรงเรียนที่สามารถสัมผัสและมองเห็นได้ เช่น อาคารเรียน สนามกีฬา เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ ที่เอื้อต่อการส่งเสริมสุขภาพ โรงเรียนหันคาพิทยาคมมีการกำหนดกิจกรรมเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ปฏิบัติอย่างชัดเจน และเป็นรูปธรรม :

“เรามีการกำหนดชั่วโมงชุมนุมที่เกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นในโรงเรียน และในชุมชนขึ้นในชั่วโมงกิจกรรม” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8)

“อย่างชั่วโมงชุมนุมโรงเรียนกำหนดให้พวกหนูเข้าร่วมชุมนุมใดชุมนุมหนึ่ง”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 17)

ปีการศึกษา 2546 กิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่โรงเรียนจัดเป็นกิจกรรมส่งเสริมให้เกิดความปลอดภัยแก่ผู้ที่อยู่ในโรงเรียนโดยรวม โดยโรงเรียนจัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย สร้างกิจกรรม 5 ส ที่เป็นการจัดสภาพอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องทำงาน ตลอดจนห้องบริการอื่น ๆ ให้สะอาด สวยงาม และมีการประกวดกันเป็นระยะ ๆ โดยคณะกรรมการที่ทางโรงเรียนแต่งตั้งขึ้นเอง โรงเรียนสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความสมดุลของสิ่งแวดล้อม โดยจัดทำโครงการธนาคารขยะของกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ เพื่อสนับสนุนให้นักเรียนได้นำสิ่งของที่ใช้แล้วมาหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) และขยะที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ได้จะมีจุดทิ้งขยะรวมของแต่ละอาคารเรียนเพื่อให้รถเก็บขยะของเทศบาลตำบลหันคา มาเก็บสัปดาห์ละ 3 ครั้ง คือ วันจันทร์ พุธ ศุกร์ :

“โรงเรียนมีกิจกรรม 5 ส ให้นักเรียนและครูร่วมกันจัดห้องเรียนและอาคารเรียนให้สะอาด และจัดประกวดเป็นรายเดือน” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3)

ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนได้รับงบประมาณในการสร้างห้องน้ำสำหรับนักเรียน ซึ่งจากเดิมโรงเรียนมีอาคารห้องน้ำเพียงอาคารเดียวแต่แยกห้องน้ำชาย กับห้องน้ำหญิง จำนวน 15 ที่นั่ง ซึ่งไม่สามารถให้บริการอย่างเพียงพอให้กับนักเรียนที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี โรงเรียนจึงทำการสร้างเพิ่มเติมเป็นอาคารห้องน้ำ 2 หลัง แยกชาย กับหญิง ให้เกิดความชัดเจนขึ้นเป็นจำนวน 31 ที่นั่ง และเพียงพอพร้อมรับกับนักเรียนที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นในทุกๆปีและจัดสภาพแวดล้อมให้ถูกหลักสุขาภิบาลสะอาด สวยงามตามโครงการสุขาน้ำใช้ในโรงเรียน ที่กระทรวงสาธารณสุขจัดขึ้นในปี 2547 สำหรับบริการน้ำดื่ม น้ำใช้ โรงเรียนใช้น้ำประปาที่ผลิตมาจากแม่น้ำน้อยที่ทางเทศบาลตำบลหันคาผลิต และโรงเรียนมีจุดบริการน้ำดื่มที่ผ่านการกรอง ตามทางเดินและโรงอาหาร ในปีนี้นักเรียนยังได้รับการตรวจสอบสมรรถภาพทางกายตามที่กระทรวงศึกษาได้กำหนดไว้ ด้วยเครื่องตรวจสอบสมรรถภาพทางกายที่ได้นำจัดซื้อมาจากส่วนกลาง :

“ห้องส้วมเรามีแยกหญิง ชาย แต่ไม่เพียงพอกับนักเรียนที่เพิ่มขึ้นในทุก ๆ ปี ต่อมาใน

ปีการศึกษา 2547 เราได้รับงบประมาณในการพัฒนาห้องส้วมจากส่วนกลาง ทำให้เราได้ห้องส้วมที่เหมาะสมและเพียงพอต่อจำนวนนักเรียน...น้ำดื่มน้ำใช้ โรงเรียนใช้น้ำประปาจากเทศบาลอำเภอ” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7)

“ เราเขียนขออุปกรณ์ที่โรงเรียนขาด พร้อมของบในการสร้างอาคาร... โชคดีที่เค้า
จัดสรรมาให้ในปี 2547 พอดี ทำให้โรงเรียนเราผ่านการรับรอง...” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1)

“โรงเรียนขาดเครื่องตรวจสอบสมรรถนะร่างกายนักเรียน อาจารย์...ทำเรื่องของงบซื้อเครื่องมา
หลายปีแล้ว ก็เพิ่งได้ในปี 2547 ที่ผ่านมานี้เอง” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 12)

ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนประสบปัญหาโครงการธนาคารขยะ จากการศึกษา
นักเรียนยังไม่ให้ความสำคัญกับการแยกขยะทิ้ง ประกอบกับจุดแยกขยะมีแห่งเดียวและมีระยะทาง
ไกลจากห้องเรียนทำให้นักเรียนที่มีห้องเรียนอยู่ไกลกลุ่มสาระวิชาวิทยาศาสตร์ไม่นำขยะมาทิ้งที่ถัง
แยกขยะ โครงการนี้จึงล้มเลิกไป สำหรับการสร้างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่เกื้อหนุนต่อการเรียน
เช่น แสงสว่าง เสียงรบกวน โรงเรียนมีนโยบายปฏิบัติและทำการวัดแสงสว่างให้ตรงตาม
มาตรฐานตลอดมา แต่ในกรณีเสียงรบกวนโรงเรียนมิได้ใช้เครื่องมือวัดเสียง เพราะพื้นที่ใน
โรงเรียนและพื้นที่ใกล้เคียงไม่มีแหล่งกำหนดเสียงที่มีความดังที่เกินมาตรฐาน โรงเรียนเพิ่มจุด
บริการน้ำดื่มให้แก่นักเรียนจากเดิมที่มีอยู่ ติดตั้งเพิ่มตามอาคารเรียน หอประชุม และโรงฝึกงาน
เพื่อให้นักเรียนที่ไปเรียนหรือทำกิจกรรมในอาคารเหล่านั้นใช้บริการได้สะดวกขึ้น :

“เมื่อก่อนเรามีการแยกขยะทิ้ง โดยกำหนดถังขยะแยกทิ้งไว้ที่กลุ่มสาระวิชา
วิทยาศาสตร์ แต่เดี๋ยวนี้ไม่มีแล้ว” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6)

“เราได้รับบริจาคเครื่องทำน้ำเย็นจากคนในตลาด บวกกับงบประมาณเราเลยได้เครื่องทำ
น้ำเย็นให้นักเรียนเพิ่มหลายเครื่อง” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์และแบบสำรวจกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนตามตัวชี้วัด
ขององค์การอนามัยโลกจากคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน พบว่า การดำเนินกิจกรรม
ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ระหว่างปีการศึกษา 2546 – 2548 โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่
เน้นให้นักเรียน และครูในโรงเรียน มีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาดของสถานที่ และจัดสิ่ง
อำนวยความสะดวกในการเรียน และดำเนินชีวิตอยู่ในโรงเรียน ที่มีผลส่งให้นักเรียน และครู มี
สุขภาพร่างกาย และจิตใจที่สมบูรณ์ ซึ่งจากแบบสำรวจกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนตาม
ตัวชี้วัดขององค์การอนามัยโลก แสดงให้เห็นว่า ในปีการศึกษา 2546 โรงเรียนมีกิจกรรมด้านการ
จัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ร้อยละ 86.67 ปีการศึกษา 2547 ร้อยละ 86.67 และปีการศึกษา 2548

ร้อยละ 80.00 (ภาคผนวก ฉ, หน้า 119) ซึ่งทำให้ทราบว่า โรงเรียนขาดการสนับสนุนกิจกรรมด้านการจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดีของนักเรียน ครู และชุมชนอย่างต่อเนื่อง

2.3 การดำเนินกิจกรรมด้านการสร้างสิ่งแวดล้อมทางสังคม

โรงเรียนห้วยคาพิทยาคมมีการสร้างสิ่งแวดล้อมทางสังคม โดยการส่งเสริมสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องในโรงเรียน ได้แก่ ครู นักเรียน และบุคลากรอื่น ๆ

ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนมีการกำหนดปรัชญาของโรงเรียนที่เกื้อหนุนต่อการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนอีกด้วย คือ “โรงเรียนให้การศึกษา เพื่อความผาสุกของชีวิตและสังคม” จะเห็นได้ว่าปรัชญาของโรงเรียนมีส่วนเอื้อให้เกิดนโยบายด้านสุขภาพ และทำให้ผู้ที่อยู่ในโรงเรียนมีความรู้สึกอบอุ่น และวางใจได้ว่าจะได้รับการปฏิบัติอย่างคนในครอบครัว พร้อมให้กำลังใจ รับฟังและให้โอกาสในการแสดงความคิดเห็น มีการมอบรางวัล หรือกล่าวชมเชยผู้ที่กระทำดี หน้าเสาธงตอนเช้า เพื่อเป็นการสร้างกำลังใจ ความอบอุ่นให้กับนักเรียน มีการกระตุ้นให้เกิดความรัก ความสามัคคีในโรงเรียน โดยการให้รุ่นน้องกล่าวทักทายรุ่นพี่ ครูและนักเรียน กล่าวสวัสดิ เมื่อเจอกัน ซึ่งเป็นการลดความขัดแย้ง และความรุนแรงในโรงเรียนได้ทางหนึ่ง :

“โรงเรียนมีการมอบรางวัลแก่นักเรียนที่มีความประพฤติดี ให้เป็นตัวอย่างแก่นักเรียนคนอื่น ๆ ... ให้รุ่นน้องกล่าวทักทายรุ่นพี่เมื่อเจอกัน นักเรียนกล่าวสวัสดิต่อครูเมื่อเจอกัน”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 10)

ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนมีแนวทางในการลดความรุนแรงทั้งทางการกระทำและวาจา โดยการเข้าค่ายธรรมะ นิมนต์พระมาเทศน์ให้นักเรียน ครู และบุคลากรในโรงเรียนฟัง ตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธที่กระทรวงศึกษาจัดขึ้น โครงการนี้ผู้อำนวยการโรงเรียนได้ให้การสนับสนุนเป็นอย่างดีเนื่องจากเห็นว่าเป็นกิจกรรมที่ดีเป็นการส่งเสริมจิตใจให้คนทำความดี ไม่คิดทำร้ายใครไม่ว่าจะเป็นทางร่างกาย หรือทางวาจา โรงเรียนได้ส่งครูเข้ารับการอบรมเรื่องการสอนสำหรับเด็กพิการด้วยโอกาส เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กเหล่านั้นได้รู้หนังสือ แต่โรงเรียนยังมีได้มีอุปกรณ์ช่วยสอน เนื่องจาก ปีการศึกษาที่ผ่านมาโรงเรียนยังไม่พบนักเรียนที่มีความพิการทั้งทางร่างกาย และสมองที่ชัดเจนร่วมเรียนอยู่ด้วย จะพบก็เพียงนักเรียนที่มีความผิดปกติทางสายตา นิวขาดหายไปบางนิ้วเท่านั้น ซึ่งเด็กเหล่านั้นยังไม่จำเป็นต้องใช้เครื่องช่วยในการเรียนการสอน :

“ตอนนี้เรามีโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธ เพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน นิมนต์พระมาเทศน์ให้นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนฟังในวันสำคัญทางศาสนา เพื่อเป็นการขัดเกลาจิตใจแก่บุคคลเหล่านี้ด้วย” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 10)

“โรงเรียนเราเปิดโอกาสให้เด็กค่อยโอกาสมาเรียนร่วมกับนักเรียนปกติได้ด้วย แต่มันก็ยังไม่ชัดเจนถึงขนาดมีขนาด แขนขา จะมีก็สายตาสั้น นิ้วขาด แต่ทางโรงเรียนก็มีอาจารย์ที่ได้รับการอบรมเพื่อสอนเด็กค่อยโอกาส เราส่งไปอบรมเมื่อปี 2547 แต่ยังไม่ได้นำมาใช้” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9)

ปีการศึกษา 2548 กิจกรรมที่จัดเพื่อเป็นการสนับสนุนสิ่งแวดล้อมทางสังคมในโรงเรียนให้เกื้อหนุนต่อสุขภาพจิตและความต้องการทางสังคมของครูและนักเรียนนั้น โรงเรียนได้ดำเนินการปรับปรุงกิจกรรมต่างๆ ตามความเหมาะสมของสภาพโรงเรียนมาตั้งแต่ปี 2547 จึงทำให้กิจกรรมที่ดำเนินการอยู่ในปี 2548 เป็นกิจกรรมที่ทำต่อเนื่องมาจากปี 2547 ในทุกกิจกรรม

จากข้อมูลการสัมภาษณ์และแบบสำรวจกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนตามตัวชี้วัดขององค์การอนามัยโลกจากคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน พบว่า การดำเนินกิจกรรมด้านการสร้างสิ่งแวดล้อมทางสังคม ระหว่างปีการศึกษา 2546 – 2548 โรงเรียนมีการสร้างกิจกรรมที่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเพื่อให้นักเรียน และครูมีความเข้าใจที่ดีต่อกัน และส่งเสริมให้กิจกรรมต่างๆ ที่มีเป็นการสร้างให้นักเรียนรู้สึกว่าคุณค่า รู้จักให้เกียรติผู้อื่นด้วย และเป็นกิจกรรมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพจิตที่ดีที่ส่งผลต่อสุขภาพกายด้วย การดำเนินกิจกรรมด้านนี้เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดมา ซึ่งจากแบบสำรวจกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนตามตัวชี้วัดขององค์การอนามัยโลก แสดงให้เห็นว่า ในปีการศึกษา 2546 - 2548 โรงเรียนมีกิจกรรมด้านการสร้างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ร้อยละ 100 ตลอดสามปีการศึกษา (ภาคผนวก ฉ, หน้า 119)

2.4 การดำเนินกิจกรรมด้านความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน

ปีการศึกษา 2546 เนื่องจากโรงเรียนห้วยคตวิทยาคมเป็นโรงเรียนประจำอำเภอที่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากตัวอำเภอนัก นักเรียนส่วนใหญ่ก็มีถิ่นอาศัยอยู่ในอำเภอห้วยคต ความสัมพันธ์ของโรงเรียนจึงดำเนินไปอย่างแน่นแฟ้น การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้รับความร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างดี มีการเชิญตัวแทนจากชุมชน ครอบครัว มาร่วมเป็นกรรมการในการทำกิจกรรมในโรงเรียน โรงเรียนจัดกิจกรรมที่ช่วยเชื่อมโยงโรงเรียนกับชุมชน และองค์กรในท้องถิ่น ให้มี

ความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีต่อกัน โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามาทำกิจกรรมในโรงเรียน เช่น โรงเรียนเป็นสถานที่ออกกำลังกายให้ครูในโรงเรียนเป็นผู้นำในการออกกำลังกาย การส่งครู นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนทั้ง งานประเพณีต่างๆ เช่น ประเพณีลอยกระทง วันสำคัญทาง ศาสนา เช่น ร่วมขบวนแห่เทียนจำนำพรรษา โรงเรียนได้นำนักเรียนเข้าร่วมพัฒนาชุมชนในวัน สำคัญๆ ต่างๆ เช่น วันพ่อ (วันที่ 5 ธันวาคม) อย่างสม่ำเสมอ การเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรม สุขภาพต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น โรงเรียนผ่านข้อมูลเหล่านี้ทางนักเรียนให้เป็นผู้ไปแจ้งแก่ผู้ปกครอง และบุคคลทั่วไปให้ได้รับทราบ :

“เราถือว่าโชคดีที่เป็นโรงเรียนประจำอำเภอ เวลาขอความร่วมมือกับคนในชุมชน ก็เลยง่าย ให้ความร่วมมือกันตลอด” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1)

“ทางชุมชนได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากครูและนักเรียน โรงเรียนห้วยคาพิทยาคม ใน กิจกรรมต่างๆที่ทางชุมชนขอความร่วมมือไป ไม่ว่าจะเป็นการแห่เทียนพรรษา การเดิน รมรงค์ในวันสำคัญๆ ต่างๆ อย่างที่ผ่านมาก็วันงดสูบบุหรี่โลก” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 14)

ปีการศึกษา 2547 จากข้อมูลกิจกรรมที่โรงเรียนส่งผ่านไปแก่นักเรียนทาง เดียวนั้น โรงเรียนเพิ่มช่องทางการสื่อสารกับชุมชน โดยในปี 2547 ทางเทศบาลตำบลหันคาได้ เปิดโอกาสให้โรงเรียนมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ความรู้ทางการศึกษาและ โครงการต่างๆที่โรงเรียน ดำเนินการอยู่โดยผ่านวิทยุกระจายเสียงชุมชน ทำให้ชุมชนได้รับข้อมูลเหล่านี้ได้อย่างทั่วถึง และ ชัดเจนขึ้น :

“ตอนโรงเรียนจะขอความร่วมมือจากคุณพ่อ คุณแม่ ก็ฝากหนังสือไปแก่นักเรียน ถึงบ้าง ไม่ถึงบ้าง” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 18)

“เวลาโรงเรียนทำอะไร คนในตลาดก็รู้นะ...จากเสียงของเทศบาล...” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 14)

ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนได้ดำเนินการเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน โดยผ่านกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ และ โรงเรียนยังได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนทุกแห่งในอำเภอเกี่ยวกับ กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นทุกกิจกรรมด้วย :

“พี่มาเต้นออกกำลังภายในโรงเรียนหลังเลิกเรียนเป็นประจำ เค้ามามีครูมานำเต้นสนุกดี เพื่อนเยอะ ก็คนในตลาดทั้งนั้น” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 15)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์และแบบสำรวจกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนตามตัวชี้วัดขององค์การอนามัยโลกจากคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน พบว่า การดำเนินกิจกรรมด้านความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน ระหว่างปีการศึกษา 2546 ถึงปีการศึกษา 2548 โรงเรียนมีการสร้างกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมด้านสุขภาพของโรงเรียนในการร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินกิจกรรม และจัดกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมสุขภาพของสมาชิกในโรงเรียน และชุมชนที่สามารถทำร่วมกันได้ ในการทำกิจกรรมต่างๆ โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในอำเภอหันคาอย่างดี และมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดมา ซึ่งจากแบบสำรวจกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนตามตัวชี้วัดขององค์การอนามัยโลก แสดงให้เห็นว่า ในปีการศึกษา 2546 - 2548 โรงเรียนมีกิจกรรมด้านความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน ร้อยละ 100 ตลอดสามปีการศึกษา (ภาคผนวก ก, หน้า 119)

2.5 การดำเนินกิจกรรมด้านการพัฒนาทักษะส่วนบุคคลด้านสุขภาพ

ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ ที่กำหนดเรื่องสุขภาพไว้ในวิชาพลานามัย มีการเชิญเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้ามาร่วมสอนในเรื่องเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองของนักเรียน ครูในโรงเรียนได้รับการฝึกอบรมในเรื่องสุขภาพอย่างต่อเนื่องและพร้อมเป็นตัวอย่างทางสุขภาพที่ดีให้แก่นักเรียน :

“ตอนแรกโรงเรียนเราจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ และมีวิชาที่สอนเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยอยู่แล้ว ซึ่งเป็นวิชาพลานามัย แต่ยังไม่ได้มองถึงความเชื่อมโยงว่าสุขภาพสามารถสอดแทรกไปกับวิชาอื่นๆ ได้...แต่บางครั้งก็เชิญหมอจากโรงพยาบาลมาสอนในเรื่องสุขภาพของนักเรียนด้วย...” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2)

“ครูที่ประจำห้องพยาบาลเค้าจะอบรมเรื่องการดูแลสุขภาพเป็นประจำ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5)

ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนทบทวนหลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียนใหม่ โดยการใช้การเรียนการสอนแบบบูรณาการ ซึ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากขึ้นกว่าเดิม มีการกำหนดแผนการสอนใหม่จากการจัดทำร่วมกันของคณะกรรมการหลักสูตรของโรงเรียนและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจากโรงพยาบาลหันคา ที่มีการจัดกิจกรรมและความรู้ด้านสุขภาพสอดแทรกอยู่ในกลุ่มสาระวิชาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง หลักสูตรนี้มีการทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายก่อน ซึ่งจากการทดลองเรียน นักเรียนให้ความสนใจและมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนเป็นอย่างดี ซึ่งแผนการสอนนี้มีการกำหนดใช้เฉพาะโรงเรียนหันคาพิทยาคมเท่านั้น เนื่องจากสภาพแวดล้อมของโรงเรียน และปัญหาสุขภาพของแต่ละพื้นที่ไม่เหมือนกัน แต่สามารถนำไปปรับปรุงใช้กับโรงเรียนอื่นได้ นอกจากนี้ โรงเรียนเข้าร่วมโครงการคุ้มครองผู้บริโภค (อย. น้อย) ที่จัดขึ้นโดยกระทรวงสาธารณสุข เป็นการฝึกทักษะเกี่ยวกับการเลือกซื้ออาหาร โดยการเชิญเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจากโรงพยาบาลหันคามาให้ความรู้เกี่ยวกับส่วนประกอบของฉลากอาหาร และฝึกให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง :

“เราร่วมกันกำหนดหลักสูตรใหม่ โดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง จัดการเรียนการสอนเป็นแบบบูรณาการ” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 11)

“ตอนปี 2547 เรื่องอาหารปลอดภัยกำลังดัง...ทางโรงพยาบาลก็มาให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกอาหารที่ปลอดภัยต้องทำอะไร และสนับสนุนให้โรงเรียนจัดตั้งชมรม อย. น้อยด้วย...” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3)

ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนมีการปรับปรุงเนื้อหาในแผนการสอนของกลุ่มสาระวิชาต่างๆ เพื่อให้มีความสอดคล้องตามปัญหาสุขภาพที่พบในท้องถิ่น และกำหนดให้ใช้แผนการสอนนี้ทั้งโรงเรียน พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับทักษะในการดูแลสุขภาพ และได้รับการฝึกทักษะนั้นที่ถูกต้อง เช่น ทักษะการแปรงฟัน และการใช้ไหมขัดฟัน กิจกรรมที่โรงเรียนดำเนินการแต่ไม่ประสบความสำเร็จเป็นการจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครองนักเรียนในเรื่องที่เกี่ยวกับสุขภาพและบุทรหลานของตนเอง อาจเป็นเพราะการจัดอบรมในเรื่องเหล่านี้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขได้ดำเนินการอยู่แล้ว ประกอบกับผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ทำให้การเข้าร่วมการอบรมแต่ละครั้งมีผู้เข้าร่วมอบรมน้อย และไม่เกิดผลเท่าที่ควร :

“โรงเรียนเชิญหมอที่โรงพยาบาลหันคา มาสอนเรื่องการดูแลสุขภาพช่องปาก การป้องกันโรคไข้เลือดออก...” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1)

“โรงเรียนเคยจัดอบรมเรื่องพยาธิ เชิญผู้ปกครองมาฟัง ผู้ปกครองมาทักน้อยคิดทำนากัน”
(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 15)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์และแบบสำรวจกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนตามตัวชี้วัดขององค์การอนามัยโลกจากคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน พบว่า การดำเนินกิจกรรมด้านการพัฒนาทักษะส่วนบุคคลด้านสุขภาพระหว่างปีการศึกษา 2546 - 2548 โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะส่วนบุคคลด้านสุขภาพ ที่เน้นให้นักเรียน และชุมชนได้รับความรู้จากผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญในด้านสุขภาพ และได้รับการฝึกทักษะในสถานการณ์จริง รวมทั้งมีการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ด้านสุขภาพที่ถูกต้อง และเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ และมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดมา ซึ่งจากแบบสำรวจกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนตามตัวชี้วัดขององค์การอนามัยโลก แสดงให้เห็นว่า ในปีการศึกษา 2546 - 2548 โรงเรียนมีกิจกรรมด้านการพัฒนาทักษะส่วนบุคคลด้านสุขภาพ ร้อยละ 100 ในตลอดสามปีการศึกษา (ภาคผนวก ฉ, หน้า 119)

2.6 การดำเนินกิจกรรมด้านการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียน
ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนจัดกิจกรรมด้านสุขภาพขั้นพื้นฐาน มีการตรวจร่างกายทั่วไปเบื้องต้นโดยครูประจำชั้นซึ่งได้รับการอบรมจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขโรงพยาบาลหันคา และบันทึกการตรวจไว้ในสมุดสุขภาพของนักเรียนแต่ละคน ถ้าพบความผิดปกติกับนักเรียนคนใดจะทำการส่งต่อไปรักษาที่โรงพยาบาลหันคา :

“โรงเรียนมีการกำหนดให้มีการตรวจร่างกายทั่วไป อย่างตรวจเล็บ ฟัน และทำการบันทึกไว้ในสมุดสุขภาพของนักเรียน ก็ทำกันทุกปี และถ้าเด็กคนไหนมีความผิดปกติก็จะได้รับการแก้ไข คือเราจะส่งเด็กคนนั้นไปรับการรักษาต่อที่โรงพยาบาลหันคา”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5)

ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนมีการประสานงานขอความร่วมมือกับโรงพยาบาลหันคาในการให้เจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลมาตรวจร่างกายกับนักเรียนในอวัยวะที่ต้องใช้เครื่องมือพิเศษในการตรวจ เช่น การตรวจการได้ยิน อย่างน้อยปีการศึกษาละหนึ่งครั้ง โรงเรียนร่วมมือ

กับฝ่ายส่งเสริมสุขภาพของโรงพยาบาลหันคาในการวางแผนงานด้านสุขภาพในโรงเรียน จัดอบรมให้ความรู้ด้านสุขภาพที่สอดคล้องกับปัญหาของนักเรียนแก่ครูในโรงเรียน เช่น การปฐมพยาบาลเบื้องต้น รวมทั้งร่วมสอนในบางประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพให้กับนักเรียนด้วย :

“...อวัยวะบางแห่งที่ก็ตรวจไม่ได้...ก็เราไม่มีความรู้และไม่มีเครื่องมือ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2)

“โรงพยาบาลหันคามีการวางแผนการให้บริการเกี่ยวกับสุขภาพแก่นักเรียนอยู่แล้ว เช่น การตรวจวัดสายตา การตรวจการได้ยิน หรือบางที่โรงเรียนก็ขอความร่วมมือมายังโรงพยาบาล...” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 13)

ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนได้ดำเนินกิจกรรมบริการด้านสุขภาพให้นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน อย่างต่อเนื่องจากปี 2547 และทำการปรับปรุงแผนการปฏิบัติงานที่โรงเรียนทำร่วมกับหน่วยงานอื่นเพื่อให้เกิดความร่วมมือที่ดีจากหน่วยงานต่างๆเหล่านั้น โรงเรียนได้ให้ความสำคัญกับปัญหาทางสังคมที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน ทั้งปัญหายาเสพติด ปัญหาความรุนแรง และปัญหาครอบครัว เป็นต้น จึงส่งครูเข้ารับการอบรมในการให้คำปรึกษาด้านจิตใจ กับโรงพยาบาลหันคา เพื่อรองรับปัญหาทางจิตใจที่อาจจะเกิดขึ้นกับนักเรียน :

“ตอนทำงานส่งเสริมสุขภาพใหม่ หน่วยงานในอำเภอเค้าไม่เข้าใจ ก็เลยให้ความร่วมมือ น้อย แต่พอเราให้ข้อมูลเกี่ยวกับงานที่เราทำมากขึ้น...หน่วยงานเค้าก็สนใจและให้ความร่วมมืออย่างดี...” ((ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4)

“เรามีห้องให้คำปรึกษาพิเศษ สำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางสังคม...หมอที่โรงพยาบาล จัดการอบรมให้ครูทั้งอำเภอในการแก้ปัญหา...” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์และแบบสำรวจกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนตามตัวชี้วัดขององค์การอนามัยโลกจากคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน พบว่า การดำเนินกิจกรรมด้านการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียน ระหว่างปีการศึกษา 2546 - 2548 โรงเรียนมีการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียน ที่เน้นให้นักเรียนได้รับการบริการสุขภาพขั้นพื้นฐาน และเหมาะสมตามความจำเป็นของนักเรียนและโรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครูมีความสามารถในการรักษาพยาบาล

ที่พร้อมให้การรักษาพยาบาลแก่นักเรียนและบุคคลในโรงเรียน กิจกรรมส่วนใหญ่ที่โรงเรียนจัดนั้น เป็นกิจกรรมที่ยังคงให้บริการในลักษณะตั้งรับ ยังมีการจัดกิจกรรมบางส่วนที่ส่งเสริมให้นักเรียน ดูแลตนเองเมื่อเกิดการเจ็บป่วยเล็กน้อยได้ และมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดมา ซึ่งจากแบบสำรวจกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนตามตัวชี้วัดขององค์การอนามัยโลก แสดงให้เห็นว่า ในปีการศึกษา 2546 - 2548 โรงเรียนมีกิจกรรมด้านการพัฒนาทักษะส่วนบุคคลด้านสุขภาพร้อยละ 100 ตลอดสามปีการศึกษา (ภาคผนวก ฉ, หน้า 119)

จากการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนหันคาพิทยาคมใน ระหว่างปีการศึกษา 2546 - 2548 แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนให้ความสำคัญในเรื่องสุขภาพที่สามารถ ดำเนินการให้ควบคู่ไปกับการเรียนการสอน มีการกำหนดนโยบาย และกิจกรรมที่พิจารณาให้มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และปัญหาด้านสุขภาพของโรงเรียนและชุมชน มีการจัดทำ หลักสูตรใหม่ที่สำคัญกับสุขภาพเป็นแบบองค์รวม ส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ ของบุคคลในโรงเรียนทุกระดับกับชุมชนให้มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องสุขภาพโดยใช้สถานศึกษา เป็นสื่อกลาง และเน้นการบริการสุขภาพให้ผสมผสานทั้งแบบเชิงรุก และเชิงรับ รวมทั้งมีการ จัดตั้งชมรม และกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ เพื่อเป็นการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน ครู และชุมชนให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย และจิตใจ ผลการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพใน โรงเรียนหันคาพิทยาคมระหว่างปีการศึกษา 2546 - 2547 มีการเปลี่ยนแปลง ดังแสดงในภาพ 4.10 และตาราง 4.3

ภาพ 4.10 แสดงการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ตั้งแต่รับนโยบายถึงปีการศึกษา 2548

ตาราง 4.3 แสดงผลการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนหันคาพิทยาคม
ระหว่างปีการศึกษา 2546 – 2548

กิจกรรม	ปีการศึกษา 2546	ปีการศึกษา 2547	ปีการศึกษา 2548
1. กิจกรรมด้านนโยบายสุขภาพ	โรงเรียนกำหนดนโยบายและกิจกรรมตามหลักเกณฑ์ขององค์การอนามัยโลกทั้ง 11 เกณฑ์ชี้วัด แต่ไม่ได้ปฏิบัติตามทุกเกณฑ์ชี้วัด	โรงเรียนปรับปรุงนโยบายโดยคำนึงถึงการปฏิบัติได้จริง มีการกำหนดไว้ในแผน 5 ปีของโรงเรียน ใช้หลักการของอาหารสะอาดและถูกหลักอนามัยกับร้านค้าในโรงเรียนที่เข้มแข็งขึ้น	โรงเรียนมีข้อปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องบุหรี สุรา และยาเสพติดชัดเจนขึ้น ดำเนินการยกเลิกนโยบายด้านการควบคุมโรค หนองพยาธิและการป้องกันผิวจากแสงแดด
2. กิจกรรมด้านการจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ	โรงเรียนจัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย สร้างกิจกรรม 5 ส มีการจัดทำธนาคารขยะเพื่อสนับสนุนการนำสิ่งของที่ใช้แล้วมาหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่	โรงเรียนสร้างห้องน้ำเพิ่มจากเดิม 15 ที่นั่ง เป็น 31 ที่นั่ง และการตรวจสอบสภาพทางกายแก่นักเรียน	โรงเรียนเพิ่มจุดบริการน้ำดื่มจากเดิมมีเพียงที่โรงอาหารและทางเดินไว้ตามอาคารเรียน หอประชุม และโรงฝึกงาน และยกเลิกธนาคารขยะ
3. กิจกรรมด้านการจัดสิ่งแวดล้อมทางสังคม	โรงเรียนกำหนดปรัชญาโรงเรียนด้านสุขภาพและดำเนินกิจกรรมได้ครบทุกกิจกรรมตามตัวชี้วัด	โรงเรียนเข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ จัดส่งครูเข้ารับการอบรมเรื่องการสอนสำหรับเด็กด้อยโอกาส	โรงเรียนดำเนินกิจกรรม ต่อเนื่องมาจากปีการศึกษา 2547 ในทุกกิจกรรม

กิจกรรม	ปีการศึกษา 2546	ปีการศึกษา 2547	ปีการศึกษา 2548
4. กิจกรรมด้านความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน	โรงเรียนให้ความสำคัญร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ ที่ชุมชนจัดขึ้น มีการเผยแพร่ความรู้ และโครงการสุขภาพในโรงเรียนทางเดียว คือ นักเรียน	โรงเรียนมีโอกาสมเพิ่มช่องทางการสื่อสารกับชุมชน โดยทางวิทยุกระจายเสียงชุมชน	โรงเรียนได้รับการสนับสนุน และความร่วมมือจากภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่น และนอกท้องถิ่น ในกิจกรรมที่โรงเรียนจัดมากขึ้น
5. กิจกรรมด้านการพัฒนาทักษะส่วนบุคคลด้านสุขภาพ	โรงเรียนจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ จัดตั้งชมรมแอโรบิค	โรงเรียนจัดหลักสูตรการเรียนการสอนใหม่ ใช้หลักสูตรบูรณาการ ให้เรื่องสุขภาพสอดแทรกเข้าไปในกลุ่มสาระวิชาต่างๆ และทำการทดลองใช้ในมัธยมศึกษาตอนปลาย มีการจัดตั้งชมรมคุ้มครองผู้บริโภค (อย.น้อย) และชมรมเพื่อนเตือนเพื่อน	โรงเรียนใช้หลักสูตรใหม่กับนักเรียนทั้งโรงเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับทักษะในการดูแลสุขภาพจากผู้เชี่ยวชาญ
6. กิจกรรมด้านบริการสุขภาพในโรงเรียน	โรงเรียนจัดการตรวจร่างกายทั่วไปให้กับนักเรียน มีการบันทึกการตรวจและส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพไปรักษาต่อ	โรงเรียนจัดบริการตรวจร่างกายพิเศษแก่นักเรียน จัดการอบรมด้านสุขภาพแก่ครูและนักเรียน	โรงเรียนจัดส่งครูเข้ารับการอบรมในการให้คำปรึกษาด้านจิตใจ

จากการศึกษากิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนหัตถาพิทยาคมในระหว่างปีการศึกษา 2546 ถึงปีการศึกษา 2548 แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนให้ความสำคัญในเรื่องสุขภาพที่สามารถดำเนินการให้ควบคู่ไปกับการเรียนการสอน มีการกำหนดนโยบาย และกิจกรรมที่พิจารณาให้มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และปัญหาด้านสุขภาพของโรงเรียนและชุมชน โรงเรียนหัตถาพิทยาคมมีการพัฒนาปรับปรุงทั้งในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติ มีการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ รวมทั้งทางสังคมให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับสุขภาพ และปัญหาด้านสุขภาพที่พบในท้องถิ่น มีการจัดหลักสูตรใหม่ที่สำคัญกับสุขภาพเป็นแบบองค์รวม ส่งเสริมความสามัคคีของบุคคลในโรงเรียนทุกระดับกับชุมชนให้มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องสุขภาพโดยใช้สถานศึกษาเป็นสื่อกลาง และเน้นการบริการสุขภาพให้ผสมผสานทั้งแบบเชิงรุกและเชิงรับ ดังนั้น โรงเรียนจึงมีการส่งเสริม และสนับสนุนให้สามารถดำเนินกิจกรรมได้ตามวัตถุประสงค์ขององค์การอนามัยโลก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved